

Energistyrelsen

Pr. mail til: nilos@ens.dk og irk@ens.dk.

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknIQ@teknIQ.dk
www.teknIQ.dk

Mobil: 60435767
Email: mri@teknIQ.dk

Dato: 18. juni 2020

Side 1/5

Høring over Roadmap A Renovation Wave initiative for public and private buildings

Energistyrelsen har med mail af den 15. juni 2020 fremsendt ovennævnte Roadmap og har anmodet om at modtage bemærkninger til forslaget senest den 18. juni k. 12.

Roadmap A Renovation Wave initiative for public and private buildings, herefter kaldt "forslaget" giver TEKNIQ Arbejdsgiverne anledning til følgende bemærkninger.

Forslaget berører et vigtigt fokusområde for TEKNIQ Arbejdsgivernes medlemsvirksomheder, og vi indgår derfor gerne i et fortsat samarbejde på området.

Vi bemærker, at forslaget er en udmøntning af The European Green Deal og indgår i EU-kommissionens arbejdsprogram for 2020, som dermed sætter de overordnede rammer for initiativet. TEKNIQ Arbejdsgiverne bakker op om initiativet, der har fokus på reduktion af CO₂-emissioner fra bygningsmassen.

Generelle bemærkninger

TEKNIQ Arbejdsgiverne er enig i, at det er essentielt at fokusere på eksisterende bygninger for at opnå dels den danske klimamålsætning om 70% reduktion og dels EUs målsætning om netto nul drivhusgasemission i 2050.

Drift og vedligehold af bygninger er desværre ofte ikke i bygningsejerens fokus. Det er derfor nødvendigt med initiativer, og vi imødeser med forventning Kommissionens konkrete tiltag til at realisere A Renovation Wave initiative for public and private buildings.

TEKNIQ Arbejdsgiverne har deltaget i Klimapartnerskabet for Byggeri og anlæg og var sekretariat for en arbejdsgruppe om CO₂-reduktioner fra bygningsdrift. Knap halvdelen af potentialet i klimapartnerskabet blev identificeret i denne arbejdsgruppe, og vi glæder os derfor over, at Kommissionen med forslaget har fokus på de eksisterende bygninger og renovering af disse.

Presset på energisystemet bliver mindre, når vi optimerer bygningsdriften, så vi bruger mindre energi og flere analyser har vist, at den grønne omstilling bliver unødvendigt dyr, hvis der ikke energieffektiviseres. Således viser en undersøgelse fra 2019, at investeringer i energieffektiviseringer inden for bl.a. bygninger i

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

perioden 2020 til 2030 kan give en samfundsøkonomisk besparelse på ca. 14 mia. kr., hvis alternativet er øget udbygning med vedvarende energi. (Ea Energianalyse 2019: Samfundsøkonomisk optimum mellem energieffektivitet, vedvarende energi, elektrificering og sektorkobling).

Optimeret bygningsdrift kan bidrage markant til den grønne omstilling på to måder:

- **Billige CO2-reduktioner**
Energieffektiv bygningsdrift reducerer energiforbruget og er blandt de samfundsøkonomisk billigste veje til de nødvendige CO2-reduktioner frem mod 2030. Energirenovering af bygninger og udbredelse af individuelle varmepumper er blandt de mest hensigtsmæssige omstillingsselementer ifølge Klimarådet.
- **Robust og effektivt energisystem**
Reduktion og udjævning i energiforbruget i bygninger over døgnet mindsker behovet for import af energi og for investeringer i elnet og større energiproduktion fra f.eks. solceller og vindmøller. Ved at gøre energiforbruget til bygningsdrift fleksibelt med intelligent styring, bliver det muligt at flytte forbruget til de perioder, hvor strømmen er grøn og billig.

På trods af at renovering af bygningsinstallationer er både energibesparende har kort tilbagebetalingstid og kan bidrage til gøre energiforbruget fleksibelt, så realiseres de i dag kun i lav grad hos bygningsejerne. Men de er nødvendige, både for at få en effektiv grøn omstilling væk fra fossil energi og for at mindske energispild i bygninger. Det er derfor vigtigt, at den foreslåede renoveringsbølge adresserer renovering af bygningsinstallationer særskilt.

I forbindelse med klimapartnerskabets anbefalinger har TEKNIQ Arbejdsgiverne offentliggjort [14 initiativer til CO2-reduktioner fra bygningsdrift](#).

Endelig minder TEKNIQ Arbejdsgiverne om, at den Danske Energieffektiviseringsindsats, i henhold til "Denmark's Integrated National Energy and Climate Plan", som Energistyrelsens fremsendte til EU-kommissionen november 2019, er overordentligt langt fra at opfylde den pålagte løbende energieffektiviseringsforpligtelse. Det er derfor helt afgørende, at der hurtigt iværksættes passende initiativer, hvis Danmark på nogen realistisk måde skal kunne opfylde forpligtelsen.

Specifikke bemærkninger

Stimulering af energiforbedringer i eksisterende bygninger

Bygninger gennemgår erfaringsmæssigt større renoveringer ca. hvert 30. år, og i den mellemliggende periode gennemføres typisk kun almindelige vedligeholdelsesarbejder. Derfor er det vigtigt, at renoveringen er gennemtænkt og at alle relevante energiforbedringstiltag, herunder også bygningsinstallationer, medtages.

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknIQ@teknIQ.dk
www.teknIQ.dk

Mobil: 60435767
Email: mri@teknIQ.dk

Dato: 18. juni 2020

Side 2/5

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

Design og planlægning af renoveringer har stor betydning for ikke blot bygningernes klimaaftryk, men også for hvor effektivt de kan driftes efterfølgende. Det er bl.a. hensigtsmæssigt, at man gennem hensigtsmæssigt design kan begrænse behovet for opvarmning, køling og andre former for energiforbrug, så behovet for tilført energi bliver så lavt som muligt, og det fx bliver lettere at dække en stor del af det samlede energiforbrug med fx egne solceller.

Det er vigtigt, at renoveringer bliver foretaget ud fra et totaløkonomisk perspektiv, så der sættes fokus på de lavest mulige omkostninger samlet for såvel udførelse som efterfølgende drift af bygningen. Selv om omfanget af renoverede bygninger frem mod 2030 vil være relativt begrænset i forhold til den samlede bygningsmasse, er det vigtigt allerede nu at lægge sporet for fremtidens bygninger. Hvis ikke der planlægges efter 2030, vil der blive foretaget renoveringer, der ikke er hensigtsmæssige på lang sigt. Et eksempel er nye varmeinstallationer uden intelligent styring, der således ikke vil kunne bidrage med fleksibelt energiforbrug, der tilpasser sig energisystemet. Et andet eksempel er energimærket for bygninger, der kortlægger her-og-nu potentialet for rentable energibesparelser, mens husejeren i højere grad har behov for et planlægningsværktøj fx over en 10-årig periode frem til 2030, især hvis de ikke har økonomi til en stor renovering på en gang.

Vi er enige med kommissionen i, at de administrative byrder ved energiforbedringer skal lettes. I Danmark er der desværre flere eksempler på regler og administration af reglerne, der forhindrer konverteringer eller fx opsætning af større solcelleanlæg når disse dækker flere matrikler, boligenheder eller skal ejes af offentlige virksomheder. De kommende energispareordninger for hhv. bygninger, erhverv og skrotning af oliefyr er gode eksempler på tiltag, der risikerer at forøge de administrative byrder i forhold til den nuværende ordning.

Et andet område, der oplagt bør adresseres, er muligheden for at ejere og lejere let kan dele detaljerede oplysninger om deres løbende energiforbrug med fx service- og installatørvirksomheder. I dag er det typisk vanskeligt at få adgang til forsyningssekskabernes data om kundernes eget energiforbrug, eller forsyningssekskabernes kræver en meget høj betaling for adgang til data, som i praksis udelukker 3. parts virksomheder i at benytte kundernes forbrugsdata ved rådgivning og service.

Den offentlige sektor skal gå forrest

Vi er enig i forslaget bemærkninger om, at den offentlige sektor og offentlige bygninger skal gå forrest. Overholdelse af lovgivning fx bygningsreglement og grønne indkøb, som nævnes som virkemidler er vigtige elementer, men også fokus på totaløkonomi i stedet for fokus på her-og-nu investering, målsætning om 3 %s renoveringsrate for alle offentlige bygninger – kommunale, regionale såvel som statslige, udfasning af fossil energi og brug af intelligent styring af energiforbruget ved hjælp af overvågning af energiforbruget og bygningsautomatik i offentlige bygninger bør være konkrete målsætninger i forhold til den offentlige sektor.

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
tekniq@teknIQ.dk
www.teknIQ.dk

Mobil: 60435767
Email: mri@teknIQ.dk

Dato: 18. juni 2020

Side 3/5

Kompetencer og arbejdsstyrken

Opkvalificering af byggeriets værdikæde, herunder rådgivere og installationsbranchen er væsentligt for at gennemføre den grønne omstilling. Sektoren skal igennem uddannelse og efteruddannelse have viden om de nyeste løsninger, lovgivning mv. på området.

Den grønne omstilling er en bunden opgave. Det samme gælder genskabelsen af det aktivitetsniveau, der er mistet under coronakrisen. Derfor er der også god grund til at søsætte tiltag, der slår to fluer med et smæk ved at kombinere genopretningen af den tabte produktion med investeringer i grønne initiativer og energirenoveringer.

Undersøgelser har vist, at der kan opnås store effektivitetsforbedringer ved at sikre, at fx varmepumper installeres af kompetente virksomheder. Derfor bør der være et fortsat fokus på at understøtte brugen af fx VE-godkendelsesordningen, sådan som det kommer til at ske i forhold til de kommende danske energisparepuljer, der træder i kraft 1. januar 2021.

Smarte teknologier og intelligente bygninger

Intelligente styringer bliver mere relevante for bygninger i det fremtidige energisystem, idet styringer anvendes til at bidrage med fleksibelt energiforbrug.

En anden effekt af de intelligente styringer er, at de bidrager til identificering af hvor der er energisparepotentialer, og hvor der er behov for renovering eller udskiftning af tekniske installationer,

En meget stor del af det danske energiforbrug går til opvarmning, ventilation og køling af bygninger. Meget af forbruget kan forskydes, uden at det har større praktisk betydning for brugen af bygningen. Forskydning muliggør udjævning af energiforbruget, og det kan have stor betydning for muligheden for at udnytte det eksisterende energisystem, uden behov for væsentlige merinvesteringer i energinfrastrukturen. Flexibilitet kræver intelligent styring af bygningsinstallationerne, og det skal være let og økonomisk attraktivt for forbrugerne at bidrage med flexibilitet.

Med mulighederne for automatisk fjernaflæsning af energiforbrugsdata fra bygningsautomatik og energi-afregningsmålere kan der være et marked svarende til det, man ser på industriområdet, hvor leverandører sælger produkter med tilbud om on-line-overvågning, som sikrer, at produktet kører optimalt og får skiftet reservedele, når der er behov for det. Service behøver altså ikke være fysisk service, men kan være en løbende service eller overvågning af bygning, anlæg og installationer. Vi har allerede i dag medlemmer, der laver service på grundlag af energidata, men som også beskrevet tidligere, oplever de desværre af og til stadig udfordringer med at modtage varmedata, selv hvis bygningsejeren giver samtykke til dette.

TEKNIQ Arbejdsgiverne står naturligvis til rådighed for en uddybning af vores høringssvar.

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknIQ@teknIQ.dk
www.teknIQ.dk

Mobil: 60435767
Email: mri@teknIQ.dk

Dato: 18. juni 2020

Side 4/5

Med venlig hilsen

Simon O. Rasmussen
Underdirektør

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Mobil: 60435767
Email: mri@teknig.dk

Dato: 18. juni 2020

Side 5/5